

Is het een positieve ontwikkeling dat burgers naar het buitengebied verhuizen? Volgens Karen de Groot, landschapsarchitect bij vanParidonXdeGroot en Nico Beun van InnovatieNetwerk wel. Burgers kunnen een bijdrage leveren aan het landschap en tegelijk buurboeren de kans geven om uit te breiden. De gemeente Tubbergen en de provincie Overijssel realiseren samen met VanParidonXdeGroot en InnovatieNetwerk het eerste knooperf.

Huidige situatie

Ontwerp knooperf

Burgers wonen buiten op het knooperf

De Groot: 'Knooperven zijn getransformeerde boerenerven waarop een groepje woningen ontwikkeld wordt. De paden die over het erf lopen zijn openbaar. Zo creëer je samenhang met het omringende landschap. De bewoners gaan zelf het landschap beheren en daarin investeren.'
Beun: 'Maar knooperven zijn géén afgesloten buurtjes, geen communes. Het moet open en sociaal zijn.'

Nieuwe kansen

Het komt vaak voor: burgers kopen een oude boerderij en maken er een villa van met een groot hek eromheen. Niet gek dat boeren huiverig zijn voor de komst van burgers naar het platteland. Toch stimuleert het concept knooperven burgers om naar het buitengebied te verhuizen. Wat maakt knooperven anders?

De Groot: 'Het landelijk gebied was alleen van de boeren, terwijl meer mensen daar willen wonen, ervan houden en erin willen investeren. De landbouw zit nu op slot in de kleinschalige gebieden: de steeds

groter wordende bedrijven passen qua schaal niet meer bij het landschap. Dit gaat ten koste van de toegankelijkheid en de gewaardeerde landschapselementen. Knooperven brengen een onverwachte ommekeer. Wat eerder als bedreiging werd gezien, een erf ontwikkelen tot nieuwe woonbestemming, biedt kansen. Boerenbedrijven kunnen uitbreiden en het landschap wordt in ere hersteld. Het kan een impuls zijn voor een groter gebied.'

Beun: 'Knooperven dragen bij aan de toegankelijkheid van het landelijk gebied. De bewoners wonen en werken er, ze onderhouden de omgeving en doen dat vooral niet in hun eentje. Daarmee verlaat je de gedachte dat bouwen in het buitengebied per definitie tot verarming leidt. De kunst van het bouwen op het platteland moeten we weer meer ontwikkelen. Dan zal iedereen later zeggen: dat is de moeite waard.'

Maatschappelijke meerwaarde

De bewoners van een knooperf zijn verantwoordelijk voor het beheer

van het landschap: ze zorgen voor openbare paden, ze onderhouden houtwallen en behouden het originele erf met de gebouwen. Je moet wel zin hebben in zo'n investering. Is die drive er over tien jaar nog?

Beun: 'De burgers leveren een maatschappelijke meerwaarde en die meerwaarde betekent dat ze ook planologische ruimte krijgen. Daarmee ontstaat een woonmilieu waar mensen in geïnteresseerd zijn. Dit is hun leefomgeving en die willen ze logischerwijs onderhouden. Naast de

Wat eerder als bedreiging werd gezien, biedt kansen

motivatie is natuurlijk een juridische borging nodig. De bewoners leggen bij de notaris vast dat zij verantwoordelijk zijn voor het landschap op en om het knooperf.'

De Groot: 'De bewoners hoeven niet zelf te schoffelen. Ze kunnen dat werk ook uitbesteden aan een boer, hovenier of sociale werkvoorziening.